

بهرام امیراحمدیان، استاد دانشگاه مطالعات جهان:

خرید اس-۴۰۰ پیام سرخوردگی اردوغان از اروپا بود

سید مهدی طالبی

روزنامه‌نگار

روند ارسال دومین آتشبار دفاع ضد هوایی اس-۴۰۰ به ترکیه از روز سه‌شنبه هفته قبل آغاز شد. این محموله توسط هواپیماهای ایلوشین-۷۶ روسی به آنکارا رسیده و «خلوصی آکار»، وزیر دفاع ترکیه این خبر را تایید کرده است. خرید این سامانه پدافندی از روسیه، برای ترک‌ها، کم حاشیه‌ساز نبوده است. پیش از تیرماه سال جاری که نخستین آتشبار سامانه اس-۴۰۰ در چندین پرواز به مقصد ترکیه ارسال شد، متحدان آنکارا در ناتو، علیه این اقدام موضع‌گیری کردند. آمریکا و اروپا حرکت ترکیه را که به تعبیر آنها نزدیکی آنکارا و مسکو تعبیر می‌شد، به شدت محکوم کردند. آمریکا حتی قصد داشت تا با تشکیل جلسات فشرده، بسته تحریمی و تنبیهی ضد ترکیه طراحی و آن را به سرعت با امضای ترامپ اجرایی کند. با اصرار آنکارا بر خرید سامانه و تحویل نخستین محموله آن، آمریکا با انتشار بیانی‌های رسماً اعلام کرد که به دلیل خرید سامانه دفاع موشکی اس-۴۰۰ از سوی ترکیه، این کشور را از پروژه تولید جنگنده‌های اف-۳۵ کنار گذاشته است. این اقدام آمریکا، با واکنش ترکیه مواجه شد و رجب طیب اردوغان،

رئیس‌جمهور این کشور اعلام کرد که برای تامین جنگنده، دولت آنکارا نیازمندی‌های دفاعی خود را از دیگر منابع از جمله روسیه تامین خواهد کرد. همزمان با ورود نخستین محموله از دومین آتشبار اس-۴۰۰ به ترکیه، رئیس‌جمهور این کشور در روسیه سرراغ گزینه‌های جایگزینی اف-۳۵ رفته است. نمایشگاه بین‌المللی صنایع هوا-فضای «ماکس-۲۰۱۹» روسیه، برای «ولادیمیر پوتین»، رئیس‌جمهور روسیه و «رجب طیب اردوغان» که در افتتاحیه آن شرکت کردند، نمایشگاه جایگزین‌های اف-۳۵ بود. روز سه‌شنبه هفته گذشته روسای‌جمهور روسیه و ترکیه، پس از افتتاح نمایشگاه و بازدید از بخش‌های مختلف آن، از جدیدترین جنگنده نسل پنجم روسیه به نام سوخو-۵۷ نیز دیدن کردند. پیشتر تحلیل‌گران سیاسی و کارشناسان نظامی پیش‌بینی کرده بودند ترکیه احتمال دارد برای جایگزینی اف-۳۵ به دنبال خرید سوخو-۵۷ و سوخو-۳۵ برود. ویدئوی منتشر شده از گفت‌وگوی اردوغان و پوتین در بالای کابین خلبان جنگنده سوخو-۵۷ نیز این گزاره را تایید می‌کند؛ جایی که اردوغان از پوتین سوال می‌پرسد که «آیا ما از [این] جنگنده] می‌خریم؟ و پوتین پاسخ می‌دهد «می‌توانید بخرید». خبرگزاری روسی «یائونوستی» گزارش داد: «مقامات ارشد ترکیه و روسیه در حاشیه دیدار اردوغان از روسیه،

درباره تحویل هواپیمای سوخوی ۳۷ و ۵۷ با یکدیگر مذاکره کرده‌اند.» خرید سوخو-۵۷ با تمام اهمیت‌هایش هنوز اتفاق نیفتاده است. درکنار موضوع دیدار از سوخو-۵۷، اتفاق دیگری نیز افتاده که شاید کوچک به نظر برسد، اما پیام آن هرگز این‌طور نیست. در میانه نمایشگاه ماکس-۲۰۱۹ پوتین و اردوغان تا جایی که امکان داشت تلاش کردند مستحکم‌بودن روابط دو کشور را به رخ اروپا و آمریکا بکشند. یکی از این تلاش‌ها جایی بود که پوتین برای خود و اردوغان «بستنی قیفی روسی» خرید و در پاسخ به سوال رئیس‌جمهور ترکیه درمورد اینکه آیا او [پوتین] هزینه بستنی را پرداخت خواهد کرد، پاسخ داد «بله شما میهمان ما هستید». خرید بستنی برای پوتین تبدیل به یک سنت دیرینه شده است. استفاده پوتین از بستنی به‌عنوان یک سلاح دیپلماتیک موضوع آشنایی است. در اوایل تابستان نیز پوتین به مناسبت تولد شی جین‌پینگ، رئیس‌جمهور چین، یک جعبه بستنی روسی به او هدیه داد. به این ترتیب پیام خرید بستنی قیفی برای رئیس‌جمهور ترکیه شاید فراتر از «لیس‌هایی» باشد که دو رئیس‌جمهور بر آن زدند.

درصورت خرید نهایی این هواپیما از سوی ترکیه، دولت آنکارا به جای سیستم دفاع ضد موشکی آمریکایی «پاتریوت» از سیستم روسی اس-۴۰۰ و به جای هواپیمای اف-۳۵

می‌سازد که ۶۵ هزار نفر جمعیت در آن جامی گیرد. بزرگ‌ترین فرودگاه‌ادر استانبول می‌سازد. ۱۰۰ میلیون دلار برای ساخت یک مسجد خرج می‌کند که مردم به آنجا بروند. بنابراین تشریفات برایش خیلی مهم است. فرودگاه خیلی برایش مهم است. اگر به آنکارا بپرداز کاج جدیدی که اردوغان برای ریاست‌جمهوری‌اش ساخته است را می‌توانید ببینید. چهار طرفش خیابان بزرگ است. ترکیه در مقابل ۲/۵ میلیارد دلار هزینه‌ای که برای اس-۴۰۰ می‌کند، به‌خاطر حذف از پروژه اف-۳۵، ۱۰ میلیارد دلار متضرر می‌شود و احتمال ضرر در حوزه‌های دیگر نیز برایش وجود دارد. به‌نظر من هیچ چیزی به‌جز خودخواهی نمی‌تواند دلیل تصمیم خرید سامانه روسی باشد.

رازینی با ایران و ترکیه برای اتحاد اوراسیایی دیگر اینکه ترکیه در این جبهه گرفتار شده است، در شرق مدیترانه با منابع گازی که در غرب قبرس پیدا شده، با یونان و اتحادیه اروپا درگیر شده است. ترکیه در این تنش در حال خراب کردن روابطش با ناتو است. می‌گویند فردی در روسیه به نام «الکسی دوگین» است که نظریه پرداز است. این فرد سال ۱۳۸۱ به موسسه ابزار معاصر تهران آمده بود. آنجا شروع کرده به تشریح نظریات اوراسیاگرایی‌اش. گفت مآخر الزماني هستيم، شما هم آخر الزماني هستيد. ما عيسی منجی را داریم، شما نیز امام زمان (عج) را دارید که منجی است. ما باید با هم یکی شویم. گفتیم چگونه؟ گفت یک قلمروی بزرگ علیه غرب تشکیل بدهیم، علیه مسیحیت غربی، علیه کاتولیک و پروتستان قیام کنیم. با هم یکی شویم و اوراسیا را درست کنیم. گفتیم با این اوصاف به ترکیه نیز نیاز داریم که او گفت ما ترکیه را هم می‌آوریم. بعدها آرام آرام ترکیه را هم آوردند. می‌گویند این اندیشمند، مشاور پوتین است ولی در خود روسیه او را زیاد به حساب نمی‌آورند. بنده در خود روسیه از اساتید دانشگاه که درباره او سوال کردم، گفتند ما اصلاً به نظرات او توجه نمی‌کنیم. احتمال دارد همکاری‌های ایران، ترکیه و روسیه در سوریه، پس زمینه‌های همان تفکر اوراسیایی باشد که نمود آن را در ترکیه می‌بینیم ولی در نهایت به نظر می‌رسد که می‌گویند «آز چیزی که زود برآید، دیر نیاید». این الا این یک تب تند است و زود عرق می‌کند. در نهایت ترکیه ناگزیر است به سمت غرب باز گردد به این دلیل که بازار کالاهای ترکیه‌ای در اروپاست. واردات ترکیه و نیازمندی‌هایش از اروپاست. فکر و ذهن علمی و منطقی اروپایی است. با این وجود نمی‌تواند به سمت روسیه برود. اردوغان یک کار اشتباهی دیگر هم که کرده و آن این بود که بعد از کودتای ۲۰۱۶ -یا هر چیزی که بشود اسم آن را گذاشت- مخالفانسی را از بدنه حکومت بیرون کرد که این افراد خودشان یک دولت هستند. یعنی ترکیب آن تعداد قاضی، دانشگاهی و مهندس که پس از کودتا اخراج شدند، یک دولت است. اینها متزدد یک فرصت هستند، به محض اینکه شرایط دگرگون شود، می‌توانند همه چیز را به دست بگیرند. در ترکیه سیستم جواب

حرکت اردوغان به سرخوردگی ترکیه نسبت به وعده‌هایی که اروپا به ترکیه داد و هیچ کدام تحقق پیدا نکرد، برمی‌گردد
از جمله روند پیوستن ترکیه به اتحادیه اروپا، این سرخوردگی‌ها وجود دارد و سبب می‌شود که ترکیه واکنش نشان بدهد. شما وعده‌های اروپایی‌ها را نگاه کنید، دهه به دهه پیوستن ترکیه به اتحادیه اروپا را عقب انداخته‌اند، ضمن اینکه اتحادیه اروپا به دلایلی بر سر قبرس نیز با ترکیه اختلاف دارد

اهدافی که ترکیه در راستای خرید اس-۴۰۰ به رغم فشارهای آمریکا و ناتو، دارد، چیست؟ پیامدهای این خرید بر ساختار نظامی ترکیه، روابط ترکیه با آمریکا، جایگاه ترکیه در ناتو و همچنین مجموعه امنیتی منطقه با محوریت ایران، چه خواهد بود؟

سال‌ها بود که ترکیه از خودش برآوردی اشتباه و نادرست داشت. این کشور همیشه خودش را به عنوان یک قدرت دیده است، ولی نمی‌داند بعد از فروپاشی امپراتوری عثمانی، ترکیه یک کشور ورشکسته است. در دهه ۱۹۷۰، ترکیه کشوری عقب‌مانده بود، اما حالا داعیه پیوستن به اروپا را دارد. پیشرفت ترکیه به دلیل فرصت‌های جنگ ایران و عراق بود، اما برآورد نادرست ترکیه از وضعیت خودش، باعث شد این کشور پشت دروازه‌های اتحادیه اروپا بماند.

اس-۴۰۰ یعنی آنکارا متحد غرب نیست؟

در ماجرای اس-۴۰۰ اگر ترکیه این سامانه را به‌طور کامل بپذیرد و به سمت روسیه برود، به این معنی خواهد بود که آنکارا دیگر متحد غرب نخواهد بود. بنابراین ما باید ببینیم رابطه ترکیه با غرب و روسیه به چه شکل است؟ ترکیه اگر غرب را از دست بدهد، از روسیه چه چیزی به دست می‌آورد؟ باید برای درک این موضوع به تجارت خارجی ترکیه اشاره کنم. سال گذشته تجارت خارجی ترکیه، ۳۹۱ میلیارد دلار (سه برابر ایران) بوده است. ۱۶۸ میلیارد دلار صادرات و ۲۲۳ میلیارد دلار واردات داشته است. یعنی کسری موازنه پرداخت دارد و وضعش خوب نیست، زیرا وارداتش ۵۵ میلیارد دلار از صادراتش بیشتر است. به همین خاطر بدهی‌هایش هم زیاد شده است.

واردات روسیه ۲۳۸ میلیارد دلار بوده است. سهم ترکیه از واردات روسیه ۴/۳ میلیارد دلار یعنی حدود ۱/۸ درصد است. از صادرات ۴۴۹ میلیارد دلاری روسیه به جهان، ۲۱ میلیارد دلار سهم ترکیه است. این صادرات عمدتاً شامل نفت، گاز و فولاد است. در اینجا، لازم است واردات ترکیه از ۲۸ کشور اتحادیه اروپا را نیز بدانیم. واردات ترکیه از روسیه ۲۳ میلیارد دلار و از اتحادیه اروپا ۸۱ میلیارد دلار است. البته اتحادیه اروپا ۲۸ کشور هستند و طبیعی است که خیلی از نیازهای تکنولوژیکی، های‌تک، دارو، مواد و... را ترکیه از اروپا می‌آورد. سهم ترکیه از صادرات اروپا ۱/۳ درصد است. ترکیه چهار برابر بیشتر از آنچه از روسیه وارد می‌کند، از اتحادیه اروپا واردات دارد.

ترکیه به روسیه بسیار پایبند است. این دو کشور خیلی با هم درگیر بودند. به‌ویژه در بحران سوریه، پوتین اسنادی را در دست داشت و می‌گفت اردوغان نفت داعش را می‌خرد و باید زندانی شود؛ می‌گفت باید اردوغان را به جرم خیانت به ملت سوریه دستگیر کنیم. نیروهای که از سراسر جهان به داعش می‌پیوستند، از مسیر ترکیه این کار را انجام می‌دادند. گروه‌های تروریستی بین‌المللی از مرزهای ترکیه وارد سوریه می‌شدند. حالا اما ترکیه و روسیه دوست هستند.

ترکیه چرا اس-۴۰۰ می‌خواهد؟

اما ترکیه اس-۴۰۰ را برای چه می‌خواهد؟ آیا ممکن است به خاک ترکیه حمله‌شود؟ از طرف چه کسی می‌خواهد حمله‌شود؟ خودش که عضو ناتو است! ناتو قدرت مهمی در پیرامون ترکیه است. سوریه هم که قدرتی ندارد. مورد دیگر ایران است. روابط ترکیه و ایران در تمام دوران و در فراز و نشیب‌ها هیچ‌وقت به تنش منجر نشده است. زیرا دو کشور به این باور رسیده‌اند که باید با هم کار کنند. پس محال است تنش بین ایران و ترکیه بعد از فروپاشی امپراتوری عثمانی -به جنگ بینجامد. ایران هم دشمن ترکیه نیست. پس چرا این کشور می‌خواهد اس-۴۰۰ بخرد؟ شاید به خاطر کم‌محلی اتحادیه اروپا و ناتو نسبت به ترکیه باشد که باعث شده این کشور سرخورده شود. به هر حال ترکیه به سمت انگیزه‌های سیاسی و نظامی می‌حرکت کرده است که در این سیستم یک نفر می‌خواهد همه حرف‌ها را بزند.

نداده است. بنابراین اردوغان دست به حرکت‌های هیجانی زده است. وقتی آمریکاه به هم‌پیمانانش اعلام می‌کند هر کسی بخواهد اس-۴۰۰ بخرد، دیگر با ما نیست، ترکیه این سامانه را می‌خرد. بنابراین ما باید منتظر باشیم که ببینیم رفتار اردوغان چگونه خواهد بود؟ شاید در داخل مجبورش کنند، به سمتی حرکت کند، یا به آن سمت، یا به این سمت ولی به دو سمت نمی‌تواند حرکت کند. نمی‌تواند هم آن طرف باشد، هم این طرف.

با توجه به اینکه اشاره کردید تقریباً تصمیم‌گیری در ساختار ترکیه بر شخص اردوغان استوار است و سیستمی توتالیتر است. اردوغان نیز یاران اصلی‌اش را از دست داده است؛ داد و علو را از دست داده است، علی‌باجان را از دست داده است، شما به آن این است که آیا امکان دارد، با همین ذهنیت که شما به آن اشاره کردید اردوغان سبیش را با شدت زیادی به جلو ببرد؟ یعنی همه رقبا را حذف کند و به قول معروف پاشای ترک‌ها بشود؛ و نکته دوم این است که اگر چنین اتفاقی بیفتد، احتمال اینکه ترکیه از ناتو خارج شود، چقدر است؟ چون بالاخره انتهای این مسیر این‌طور خواهد بود. اگر قرار است اردوغان به سمت روس‌ها شیف‌ت کند، ناتویی‌ها حتماً بیکار نخواهند نشست؟

هم آمریکا و هم اروپا، اقدام ترکیه در خرید اس-۴۰۰ را انتقبح کرده‌اند. این کار را به این مفهوم نگاه می‌کنند که ترکیه عملاً از ناتو بیرون رفته است. ترکیه می‌گوید به سازمان شانگهای که شرقی است، می‌پیوندم. البته من تعجب می‌کنم که چرا شانگهای؟ من سه سال پیش دعوت شدم درباره پیوستن ترکیه به اتحادیه اقتصادی اوراسیایی که روسیه به راه انداخته، صحبت کنم. گفتند شما باید این ارباری ما تحلیل کنید. آن موقع ترکیه دوست داشت که به اتحادیه اقتصادی اوراسیایی بپیوندد. آنجا گفتم که ناتو که فقط ناتو نیست؛ اتحادیه گمرکی؛ اتحادیه اروپایی است؛ پارلمان اروپاست؛ نیروی آتلانتیکی و خیلی موارد دیگر است. «ناتو» فقط بخش نظامی آن است؛ یعنی ترکیه باید به همه آنها پشت بکند. من مواضع آلمان و فرانسه را پس از اس-۴۰۰ دیدم که حرکت ترکیه را تقبیح کرده بودند. آمریکا هم که موضع سفت و سختی گرفت اما در داخل ترکیه برخی از تصمیم دولت ترکیه و عصبانیت غربی‌ها خوش‌شان آمده است. زیرا آنها نیز از اتحادیه اروپا ضربه خورده‌اند. اروپا ترکیه را به خاطر حقوق بشر، کردها و دیگر مسائل تقبیح کرده است. مسأله شرق مدیترانه و مسأله قبرس خیلی مهم است. قبرس یک زخم التیام‌ناپذیر برای اروپا نیست به این ترکیه است. ترکیه فرآیند عضویت کامل قبرس را در اتحادیه اروپا با مشکل مواجه کرد و بخشی از آن را نیز تصرف کرده است.

اردوغان شاید می‌گوید حالا که من در کودتا نمرده‌ام، در این فرصت هر چه می‌خواهم انجام می‌دهم. یک امپراتوری عثمانی راه می‌اندازم و سلطان‌ش می‌شوم. می‌خواهد خودش را به جای سلطان بگذارد. اس-۴۰۰ و مسائل دیگر برای ترکیه تبدیل به فاجعه خواهد شد و سطح روابطش با اروپا کاهش پیدا خواهد کرد. آن ترجیحات تجاری که اتحادیه اروپا برای ترکیه دارد، از بین خواهد رفت. خیلی از سرمایه‌های شرکت‌های بزرگ اروپایی از ترکیه بیرون خواهند رفت. چون ترس ملی شدن و مصادره کردن سرمایه‌ها وجود دارد. وقتی یک فضای ناامنی علیه ترکیه به وجود بیاید، روی صنعت توریسم این کشور نیز تاثیر خواهد گذاشت و این سبب خواهد شد که با بحران مواجه شود. بدهی‌های ترکیه افزایش پیدا کرده، نرخ برابری ارز کاهش پیدا کرده و قدرت لیر کم شده است. بیکاری و تورم در ترکیه در حال افزایش است و بیشتر هم خواهد شد. این شوکی که به اقتصاد ترکیه وارد می‌شود مطمئناً وضعیت را بدتر خواهد کرد و اردوغان و هیات دولت آن ناگزیر خواهند بود تصمیمات سفت و سختی بگیرند.

ارسال محموله اس-۴۰۰ از روسیه به ترکیه» را با حضور بهرام امیراحمدیان، استاد دانشگاه مطالعات جهان برگزار کرد. در ادامه متن این نشست را که با پرسش و پاسخ همراه بوده است، می‌خوانید.

اروپا عضویت ترکیه را چند دهه عقب انداخت؟

شاید حرکت اردوغان به سرخوردگی ترکیه نسبت به وعده‌هایی که اروپا به ترکیه داد و هیچ کدام تحقق پیدا نکرد، برگردد. از جمله پیوستن ترکیه به اتحادیه اروپا. این سرخوردگی‌ها وجود دارد و سبب می‌شود که ترکیه واکنش نشان بدهد. شما وعده‌های اروپایی‌ها را نگاه کنید، دهه به دهه پیوستن ترکیه به اتحادیه اروپا را عقب انداخته‌اند، ضمن اینکه اتحادیه اروپا به دلایلی بر سر قبرس نیز با ترکیه اختلاف دارد. اینها مسائلی است که باعث شده ترکیه در مقابلش، اقدام به یک موازنه مثبت کند تا بتواند انشایی بگیرد. بعید می‌دانم ترکیه همه این استعداها و امتیازهایی که ناشی از روابط با غرب هست را به راحتی از دست بدهد. تا آنجایی که در خاطرم هست، هیچ‌وقت ترکیه در محور روسیه نبوده است، زیرا دشمنی تاریخی با هم دارند. به نظر من اردوغان انشایی کاملاً عملگر است. آدم باهوش همه پل‌های پشت سرش را خراب نمی‌کند که هیچ راه برگشتی نداشته باشد. اروپایی‌ها هم این نکته را می‌دانند. در قضیه مهاجران، ترکیه کمک مالی هنگفتی از اروپایی‌ها دریافت کرده است. این همکاری اروپا و ترکیه، لازم و ملزوم است. حالا شاید آمریکا به ترکیه فشار بیاورد اما این اتحادیه اروپاست که همسایه ترکیه است. حتی اگر آمریکا هم بخواهد حرکتی انجام دهد، اروپایی‌ها ریسک نمی‌کنند تا ترکیه وارد بلوک مقابل شود. در خاطرم هست که اردوغان اروپایی‌ها را تهدید کرد که اگر برای نگهداری مهاجران در ترکیه کمک نکنند، من درهای دوزخ را به روی شما باز می‌کنم. ما نزدیک به سه چهار میلیون مهاجر را در ترکیه نگه داشته‌ایم تا وارد خاک اروپا نشوند. من فکر می‌کنم این حرکت، یک حرکت تاکتیکی است تا یک حرکت راهبردی.

فارغ از منطق سیاسی‌ای که مطرح شد، آیا با منطق ژئوپلیتیک هم می‌شود این مسأله را بررسی کرد؟ قرار گرفتن ترکیه در بلوک اتحادیه اروپا به بن بست خوردن با چرخشش به سمت بلوک سابق، شاید اردوغان حس می‌کند روسیه و ایران پشتوانه نظامی بهتری دارند، با این منطق ژئوپلیتیک هم می‌شود به این مسأله نگاه کرد؟
اولاً در حال حاضر، جهان، جهان دوقطبی‌ای نیست. ثانیاً اگر هم دو قطبی باشد، قطب قدرتمند غرب است. البته روسیه دوست دارد که دوقطبی نشود، زیرا قطب دوم چین خواهد بود. پس روسیه، سیاست چندجانبه‌گرایی دارد. بنابراین جبهه‌گیری یک‌نفر (روسیه) در برابر بلوکی که کامل است (غرب)، وجود ندارد. زیرا روسیه استعدادش را ندارد. دیگر اینکه اتحادیه اروپا و ایالات متحده آمریکا، بین ۷۰ تا ۸۰ میلیارد دلار، بودجه نظامی دارند. روسیه بودجه‌اش به ۱۰۰ میلیارد دلار نیز نمی‌رسد بلکه حدود ۷۰ میلیارد دلار است. چین هم بیادروی آن، با چین ۲۰۰ میلیارد دلار می‌شود. بنابراین قطب‌بندی دوره جنگ را نداریم. دیگر اینکه ساختار نظامی و سیاسی روسیه متفاوت است. در ترکیه احزاب بسیار فعال هستند. ترامپ می‌گوید حتی اگر ترکیه اس-۴۰۰ بخرد، حتی اگر آن رانصبت نکند، استفاده هم نکند، ما باز هم به او اف-۳۵ را می‌دهیم. یک چیزی هم به شما بگویم اس-۳۰۰ و اس-۴۰۰ که در سوریه هست، سوریه نمی‌تواند از آن استفاده کند. البته آزمایش هم نشده است. می‌گویند ۱۰۰ تا هدف را با هم می‌گیرد، ۱۲ تا را با هم می‌زند. با یک کارشناس روس در رابطه با مسائل استراتژیک صحبت کردم. گفتم می‌گویند کره شمالی موشک آزمایش کرده است؛ نظرت چیست. گفت موشک‌های کره شمالی خوب به هوا می‌روند اما معلوم نیست کجا به زمین می‌خورند. مهم این است که موشک کجا پایین می‌آید. اس-۴۰۰ هم مثل همین است و می‌گوید می‌زنم. به هر حال اینها مسائل نظامی استراتژیک و یک هیاهو بسیار برای هیچ است. این سیاستمداران هستند که فضا را آلوده می‌کنند و ملت‌ها را به جان هم می‌اندازند.